

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

1. olvasólecke: A gazdasági elemzések típusai

Dr. Ferencz Árpád

Növényházi termesztés ökonómiája

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az olvasólecke címe: A gazdasági elemzések típusai

AZ OLVASÓLECKE TARTALMA:

I. Termesztéstechnológia

- 1. Technológia szükségessége a növényházi termesztésben*
- 2. Élőmunka szükséglet vizsgálata*

II. Termesztési költségek vizsgálata

- 1. Költségek elszámolása*
- 2. Költségszerkezet*

III. Kertészeti ágazatok árbevétele

IV. Eredményességi mutatók

- 1. Gazdaságosság*
- 2. Termelékenység*
- 3. Hatékonyság*
- 4. Jövedelmezőség*

V. Beruházás megtérülési mutatók

- 1. Statikus mutatók*
- 2. Dinamikus mutatók*

VI. Ellenőrzőkérdések

VII. Plusz feladat kiválóságoknak

VIII. Irodalom források

Olvasási idő: 25 perc

Az olvasólecke címe: A gazdasági elemzések típusai

Az első témakör a növényházi termesztés tervezéséhez, elemzéséhez szükséges termesztéstechnológiáról szól. Azon belül is az élőmunka- szükséglet tervezését részletesebben taglaljuk.

- el kell fogadnunk a technológia készítés szükségességét
- ismernünk kell az élőmunka szükséglet szerepét a növényházi termesztésben

A második témakör a termesztési költségek felmerülési idejének ismeretét, a költségszerkezet szerepét és a hozam ökonómiai értékelését mutatja be.

- szót ejtünk a likviditás és a költségek felemerülésének kapcsolatáról
- bemutatjuk a költségszerkezet lényegét és ismeretének szükségességét

A harmadik témakör az árbevétel, hozamérték, termelési érték, valamint a kertészeti termelés értékelésében szereplő legfontosabb eredményességi mutatókat ismerteti.

- tisztázzuk az árbevétel, hozamérték, termelési érték jelentését
- megismerjük a gyakorlat számára legfontosabb eredményességi mutatókat

A negyedik témakör a kertészeti beruházást értékelő mutatókat említi. Ezekről a 2. leckében bővebben lesz szó.

- megismerjük a statikus mutatókat és azok számítását
- tisztázzuk a dinamikus mutatók jelentését és számítását

Az olvasólecke címe: A gazdasági elemzések típusai

Az első leckében a természetstechnológia, azon belül részletesebben az élőmunkaszükségeltről lesz szó.

1. Technológia szükségessége a növényházi termesztésben

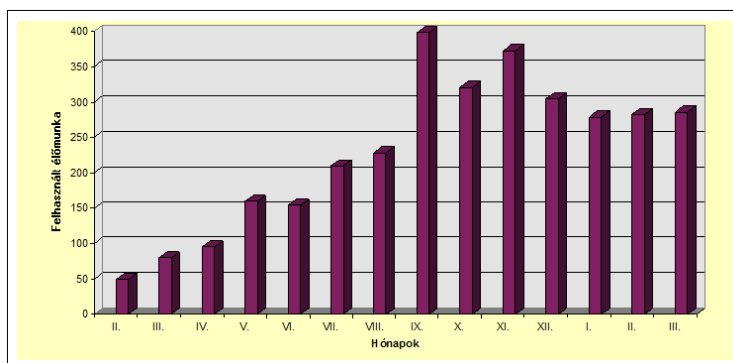
- A technológia készítésében a **termék előállítás rendszerének meghatározása** történik.
- Termelési erőforrások rögzítése: élőmunka, anyag, holtmunka felhasználása, költségeinek rendszere.
- Munkaműveletek **kronologikus sorrendben** következnek: erőforrások tervezéséhez nélkülözhetetlen
- A természetstechnológiát technológiai **munkalapok**on készítjük **havi/ dekad bontásban** tervezzük és ez alapján szervezzük a munkát
- A technológia segítségével a **gépi- és az élőmunka mérleg** is készíthető.
- A technológia **az ökonómiai értékelés alapja**.
- **Naturáliákat** és **pénzbeni ráfordításokat** tartalmaz, azok időbeli megoszlását a "kronologikus" szemlélet jól érzékeltet.
- Költségeket költségnemenként havi/dekad bontásban tartalmazza.
- **Alapjául** szolgál a **költségelemzéseknek** és a likviditási vizsgálatoknak.

2. Élőmunka szükséglet vizsgálata

Az élőmunka-fehasználás alapja a részletes termesztési technológia. A mezőgazdaság ágazataira az jellemző, hogy nehéz 1-2 kultúrával egész évben foglalkoztatni az állandó munkaerőt. Élőmunka-fehasználás elsősorban:

- betakarításkor
- fitotechnikai munkáknál
- természetberendezésekben a kultúraváltás idején merül fel.

Ebben az időszakban pénzeszközök rendelkezésre állása szükséges.

Havi részletességgel kell megtervezni a szükséges munkaerőt.

Az olvasólecke címe: A gazdasági elemzések típusai

A második témakör a termelési költségek vizsgálatáról szól.

1. Költségek elszámolása

Összes költség /év = statikus szemlélet

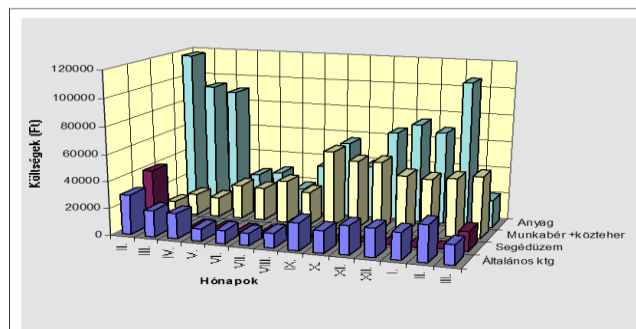

költségnemenkénti havi/dekád szintű költségek ismerete

termesztéstechnológia

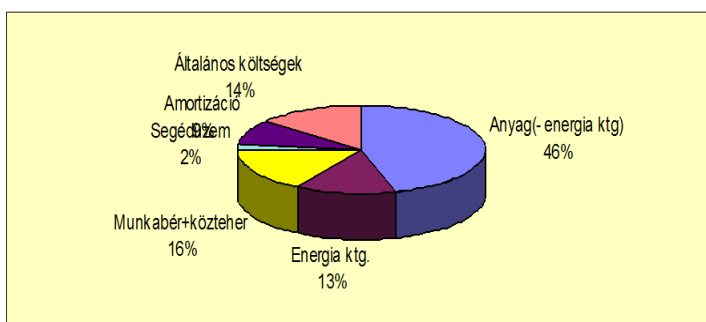
- Havi költség kalkuláció az ökonómiai megfontolás alapja → várható kiadások, illetve alapját szolgáló **pénzügyi források rendelkezésre állásának** ismerete
  - Forgóeszköz gazdálkodás: mikor következik be a kiadás
  - Kínálati piac → **vásárlás** anyag-**felhasználás előtt közvetlenül**, szükséges mennyiségben (kivéve akciók)
- ↓
- Pénzeszközöket nem kötjük le, azt a vállalkozásban hasznosíthatjuk, „megforgatjuk „.

A **költségnemeket havi szinten** megtervezzük, értékeljük.

2. Költségszerkezet

- a **költségkalkuláció alapja**, **költségek arányát** kifejezi
- a gazdálkodás jellemző adata
- az **intenzitás foka** ezzel is mérhető
- a korszerűség információs alapja

Egy gazdasági társaság
zöldségtermesztésének költségszerkezete

RÉSZLETEK ITT

<https://gtk.uni-miskolc.hu/files/9123/K%C3%B6lts%C3%A9g+fogalma%2C+csoporthoz%C3%ADt%C3%A1sa.pdf>

Az olvasólecke címe: A gazdasági elemzések típusai

A harmadik témakör a hozam értékeléséről és a kertészeti termelés értékelésében szereplő legfontosabb eredményességi mutatókat ismerteti.

1. Árbevétel, hozamérték, termelési érték

Az értékesített **hozam** és az értékesítési **egységár** szorzatát **árbevétel**nek nevezzük.

Árbevétel + értékesítésre nem került termék (raktári készlet értéke) + belső felhasználás értéke = **hozamérték**

Hozamérték + egyéb bevétel (pl. támogatás) = **termelési érték**

2. Eredményességi mutatók

Gazdaságosság: önköltség vagy egységnyi költséggel előállított hozamot fejezi ki.

Termelékenység: Az élőmunka mutatója kifejezi, hogy egységnyi hozam előállításához mennyi ráfordításra volt szükség.

Hatékonyaság megmutatja az egységnyi eszközfelhasználással előállítható hozamot vagy termelési értéket.

Jövedelmezőség: A mutató kifejezi, egységnyi (naturális vagy pénzben kifejezett) ráfordítás mennyi jövedelmet állít elő.

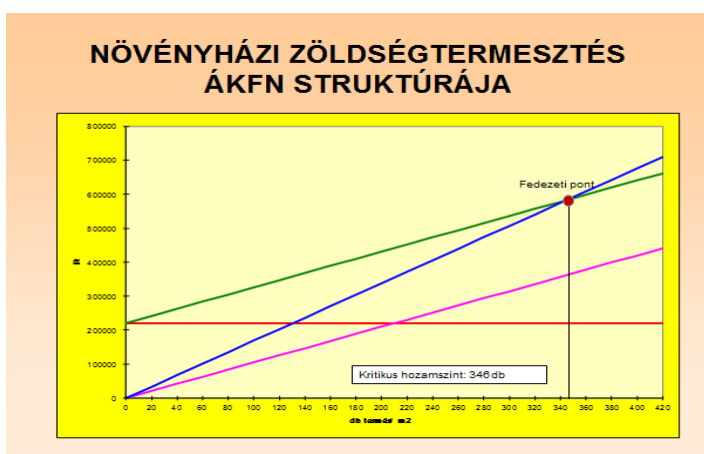
3. ÁKFN struktúra

A módszer: az **árbevétel, költség, nyereség, fedezet együttes vizsgálata**.

Összetevők: az árbevételt a vizsgálatban halmozottan kell figyelembe venni. A költségeket szét kell bontani **állandó** és **változó költségekre**.

Állandó költség: a **termelés volumenétől független**, a hozamra hatást nem gyakoroló költségek összessége. Az állandó költség akkor is változatlan, ha termelés megnő vagy megszűnik.

Változó költségek: csak akkor merülnek fel, ha a termelés folyik, általában a **hozammal arányos**. Ha a termelés megszűnik, akkor nincs változó költség. A változó költséget csak addig szabad növelni, ameddig a hatására a hozam értéke meghaladja az összes költséget.

Fedezeti pont ott van, ahol az **árbevétel és az összes költség egyenlő értéket ad**, tehát nincs nyereség és nincs veszteség.

Kritikus hozamszint a fedezeti pont eléréséhez szükséges hozamot jelenti.

Az olvasólecke címe: A gazdasági elemzések típusai

A negyedik témakör a kertészeti beruházást értékelő mutatókat említi.

A beruházás gazdaságossági döntések módszereit csoportosíthatjuk, aszerint, hogy azok **figyelembe veszik-e a pénz időértékét** vagy sem.

1. A pénz időértékétől eltekinthető módszerek (statikus mutatók)

1. Megtérülési idő:

Bekerülési érték és az átlagos nettó jövedelem hányadosa.

2. Beruházás jövedelmezősége:

Átlagos nettó jövedelem és a bekerülési érték hányadosa.

3. Megtérülési forgó:

Hasznos élettartam és a megtérülési idő hányadosa.

2. A pénz időértékét figyelembe vevő módszerek (dinamikus mutatók)

1. Nettó jelenérték (NPV = Net Present Value):

A **beruházás jelenértékét** adja meg valamilyen kalkulatív kamatláb mellett.

2. Belső megtérülési ráta (IRR = Internal Rate of Return):

Az a **kalkulatív kamatláb**, amely mellett a **beruházáskiadásai költségei** éppen **egyszer térülnek meg**.

3. Jövedelmezőségi index (PI):

Egységnyi befektetésre jutó **nettó jelenérték nagysága a 0-dik évben**.

4. Diszkontált megtérülési idő (DT):

A **teljes** időszaki **beruházási jelenértéke**.

FELADAT:

Nézzon utána, hogy a növényház létesítésének ökonómiai elemzésére melyik mutatók a legalkalmasabbak?

RÉSZLETEK ITT

http://real.mtak.hu/2232/1/48562_ZJ1.pdf

Az olvasólecke címe: A precíziós termelés ökonómiájának alapjai

VI. Ellenőrző kérdések:

1. Melyek a kertészeti termelést legjobban jellemző ökonómiai értékelési módszerek?
2. Miért fontos, hogy a költségeket és az árbevételt havi rendszerességgel vizsgáljuk?
3. Mi a különbség az árbevétel, a hozamérték és a termelési érték között?
4. Mit jelent a gazdaságosság?
5. Mit jelent a termelékenység?
6. Mit jelent a hatékonyság?
7. Mit jelent a jövedelmezőség?
8. Milyen beruházás megtérülési mutatókat ismerünk?

VII. Plusz feladat kiválóságoknak

Nézzon utána, hogy az olvasóleckében említett ökonómiai értékelési módszereket melyik zöldségnövény termesztésben vizsgálták!

Keressen a témával kapcsolatos hazai és külföldi szakirodalmakat!

VIII. Irodalom források

Horváth J. (1999): *Vállalatgazdaságtan jegyzet*. SZTE MGK Hódmezővásárhely ISBN: 978-963-306-717-8

<http://real.mtak.hu/5111/1/1135055.pdf>

[https://gtk.uni-miskolc.hu/files/9123/K%C3%B6lts%C3%A9g+fogalma% 2C+csoportos%C3%ADt%C3%ADt.pdf](https://gtk.uni-miskolc.hu/files/9123/K%C3%B6lts%C3%A9g+fogalma%20+csoportos%C3%ADt%C3%ADt.pdf)

Alsa.pdf https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/

Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/19_0001_015_101015.pdf